

ЕКОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Європейською Комісією у Європарламенті 11 грудня 2019 р., офіційно представлений Європейський зелений курс (European Green Deal). Це комплекс заходів, спрямованих на перетворення Європи на кліматично-нейтральний континент до 2050 р. Україна поділяє цілі ЄС у кліматичній політиці. Однією з перших у Європі наша держава ратифікувала Паризьку кліматичну угоду (2016 р.). У серпні 2020 р. уряд України повідомив керівні органи ЄС про участь України у Європейському зеленому курсі [3].

Російсько-українська війна призводить до негативних наслідків для навколишнього середовища, так наприклад, забруднення ґрунту, річок, знищення лісів, а також до шкоди для людей, які хоч-не-хоч, але вимушені контактувати зі шкідливими речовинами. Орієнтовні збитки для довкілля, спричинені бойовими діями, станом на 30.06.23 складають 56,4 млрд дол., зокрема: 29,2 – атмосферному повітрю, 25,6 – землі, 1,6 – водним ресурсам) [9].

Реалізація нових викликів, які висуває сучасна цивілізація, може відбутися через зміни у змісті й формах освіти. Тому, підготовка педагога професійного навчання в умовах воєнного стану і повоєнної відбудови України передбачає: формування у нього глибоких екологічних професійних знань, умінь і навичок; екологічного фахового мислення; розуміння екологічних проблем на різних рівнях (глобальному, державному, регіональному, галузевому); екологічної відповідальності на основі професійних знань про екологічні проблеми на виробництві, збереження та захист навколишнього середовища; знань і умінь, що можуть забезпечити креативний підхід до розв'язання екологічних проблем на виробництві; мотивації й потреби в безпечній та екологічно доцільній трудовій діяльності, формування та усвідомлення необхідності розв'язання екологічних завдань, здатності до багатоаспектної (правової, економічної, морально-етичної тощо) оцінки екологічних проблем та ситуацій.

Крім того, педагог професійного навчання організовує цілеспрямований процес формування системи наукових знань про природу і суспільство, поглядів і переконань, що забезпечують становлення відповідального ставлення молоді до природи, реальним показником якого є їхні практичні дії. Досягненню цілей екологічної освіти дозволяють екоорієнтовані педагогічні технології [1; 6; 7; 10].

На основі вивчення прогресивних педагогічних ідей, теорій, сучасних освітніх парадигм виокремлено такі провідні методологічні підходи до розроблення екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній (професійно-технічній) освіті: системний, компетентнісний, технологічний, діяльнісний та особистісно орієнтований [2; 4; 5].

Змістовна частина в межах екоорієнтованої технології повинна розглядатися з позицій сучасних теорій екологічної освіти, принципів системності, ідей розвивального екологічного навчання і соціального замовлення, що комплексно спрямовано на досягнення гармонії між людиною та довкіллям.

У єдності та взаємозв'язку із змістовною частиною екологічної освіти перебувають процесуальні компоненти екоорієнтованої освітньої системи. Наприклад, у процесуальній характеристиці екоорієнтованої освітньої системи визначається як доцільність окремих елементів, так і комплексність усіх методичних засобів та адекватність змісту екологічної освіти і контингенту здобувачів освіти. Передбачається можливість застосування, використання, відтворення та повторення цієї технології в інших однотипних освітніх закладах іншими викладачами.

Програмно-методичне забезпечення екоорієнтованої технології повинно задовольняти вимоги науковості, системності, технологічності, достатньої повноти і реальності здійснення. Від професіоналізму педагогів залежить якість результатів, отриманих упродовж реалізації екоорієнтованої технології. Саме проблема якості відтворення конкретної технології викладачами-послідовниками обумовлює її затребуваність у педагогічному середовищі.

Специфіка педагогічної технології, екоорієнтованої зокрема, полягає в тому, що в ній з'являється й здійснюється такий освітній процес, який повинен гарантувати досягнення поставлених навчальних цілей. Оперативний зворотній зв'язок є наскрізним у цьому процесі.

Як відомо, кожна технологія втілює у своїй структурі певну концепцію побудови системи навчання. Тому екоорієнтована технологія будь-якого процесу є беззаперечним описом конкретної педагогічної системи, де набуває своєї реалізації.

Отже, екоорієнтована педагогічна технологія, що розробляється викладачем професійного навчання, не механічний, назавжди заданий процес з незмінним виходом на конкретний результат, а організаційно-змістовна структура, що визначає напрям екологічної взаємодії викладача, здобувачів освіти з довкіллям при нескінченій багатоманітності застосування навчальних підходів.

Література

1. Бородієнко, О.В. (2015) Метод експертної оцінки в моделюванні системи розвитку професійної компетентності керівників. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 35, 35-38.
2. Гайдук, О.В., Герлянд, Т.М., Каленський, А.А. & Пятничук, Т.В. (2022) *Розроблення й застосування екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства* ППО НАПН України, Київ, Україна. 2022 ISBN 978-617-95280-4-0
3. Іванюта, С. П., Якушенко Л. М. (2022) Європейський зелений курс і кліматична політика України : аналіт. доп. / за заг. ред. А. Ю. Сменковського. Київ : НІСД, 95. URL: <http://surl.li/mepbt>
4. Каленський А.А. (2017) Фахова передвища освіта: концептуальні засади стандартизації підготовки молодших спеціалістів. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія*, 277, 101-105.
5. Каленський А.А. (2017) Концептуальні засади екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній (професійнотехнічній) освіті. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: педагогічні науки*, Вип. 1 (48), 87–94. DOI: 10.31376/2410-0897-2022-1-48-87-94
6. Пуховська, Л., Радкевич, В., Бородієнко, О., Радкевич, О., Базелюк, Н., Корчинська, Н., & Леу, С. (2018). *Системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: монографія*. Житомир: «Полісся».
7. Радкевич, В., Бородієнко, О. (2015). Коучинг як інноваційна педагогічна технологія. *Професійно-технічна освіта*, 2(67), 17-19.
8. Радкевич, В., Пуховська, Л., Бородієнко, О., Радкевич, О., Базелюк, Н., Корчинська, Н., Леу, С., Артемчук, В. (2019). *Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід: монографія*. Київ: ППО НАПН України.
10. Російсько-українська: війна вплив на довкілля. URL: <http://surl.li/jqqhy>
11. Borodiyenko O., Malykhina Ya., Kalenskyi A., Ishchenko T. (2020) Economic, psychological and pedagogical preconditions of implementation of result-based management. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, Vol 2, No 33, 535-546. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i33.207237>

КОЗЛОВСЬКА АЛІНА

Хмельницький національний університет (м. Хмельницький)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Соціально-економічні трансформації, що відбуваються в країні, підвищують вимоги не лише до фахової підготовки майбутніх робітників, але й їхньої здатності до самореалізації у професійній діяльності, прийняття рішень щодо подальшого професійного розвитку, наявності адаптаційних навичок в умовах ринку праці тощо [1]. Досягненню збалансованості між професійними інтересами і можливостями людини та потребами суспільства в певних видах професійної діяльності сприяє професійна орієнтація. Профорієнтація допомагає людині обрати майбутню професію з урахуванням власних здібностей, потреб і бажань.

В наш час змінився підхід до професійної орієнтації – від тимчасової допомоги старшокласнику у його професійному самовизначенні, для вибору професії раз і на все життя до пошуку шляхів постійного розвитку особистості у професійній діяльності, підвищення кваліфікації та професійного рівня й планування кар'єри. За даними наукових досліджень професійна орієнтація сприяє зниженню відрхувань учнів з професійних навчальних закладів у 3-4 рази [2].

Профорієнтаційна робота займає важливе місце в діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О), вона передбачає проведення різних заходів для молоді: днів відкритих дверей, майстер-класів, тренінгів з кар'єрного розвитку тощо. Значний внесок у цю діяльність роблять практичний психолог та соціальний педагог. Педагоги постійно шукають інноваційні форми профорієнтаційної роботи, оновлюють її зміст.

Так, на базі закладів П(ПТ)О сьогодні активно створюються центри кар'єри, які будуть надавати консультативні послуги для учнів і випускників з професійної орієнтації й планування кар'єри, провадити профорієнтаційну роботу з учнями закладів загальної середньої освіти. Наприклад, у Хмельницькій області в 22 закладах П(ПТ)О уже функціонують такі осередки допомоги учнівській молоді.

Ще однією тенденцією, що характеризує зміни у профорієнтаційній роботі, є створення гуртків на базі закладів П(ПТ)О сумісно з Хмельницьким палацом творчості дітей і юнацтва під егідою Департаменту освіти і науки Хмельницької міської ради [3]. Тематика гуртків досить розгалужена і охоплює такі сфери як харчова промисловість, швейна галузь, будівництво, столярна справа, комп'ютерні технології, автосправа та ін. (табл. 1).